

Tanki v moderni vojni

Un gruppo di carri d'assalto italiani — Skupina italijanskih tankov

Z namenom, da bi ne prišlo več do ro-
vovske vojne, je bil ustvarjen tank, toda
smotno ni bil dosežen, ampak je imel tank
za posledico, da so začeli kopati še bolj
globoke rove. Siegfriedovo in Maginotovo
linijo so zgradili v obrambo proti tankom.
Tank je varen pred strojno puško, zato so
zanj iznašli posebne protitankovske topo-
ve. Bodeče žice tanku niso več ovira, pro-
ti njemu pa so zgradili posebne prepreke,
ki naj bi ga ovirale pri napredovanju.
Gradnja teh prepek pa zahteva mnogo ča-
sa in gradiva in zato otežkoča preskrbovan-
je vojske. Za kopanje protitankovskega
rova v dolžini ene milje porabi dvajset pet
do 12 tisoč delovnih ur. Zaradi vsega tega
je delo vojskih poveljnikov postalo tako
težko, da gotovo žele, da bi se traktor-go-
senica vrnil na žitna polja, odkoder je pri-
šel. Posebno zavzetost iz prve svetovne
vojne si lahko očitajo, da so sploh kdaj
uporabili tanke.

Nemci skoro do konca prve svetovne
vojne sploh niso imeli tankov, danes pa
računajo, da jih imajo največ med vsemi
vojnojočimi se državami. V desetisočje gre
to število in se stalno veča. Ko se je priče-
la sedanja vojna, so imeli Nemci po raču-
nih strokovnjakov dvakrat več tankov kakor
Francozi, dočim so jih imeli v Angliji
in Ameriki le nekaj sto. Se posebno važno
pa je to, da so imeli samo Nemci preizku-
šeno učinkovitost svojih tankov. Za to so
imeli dovolj prilike v Španiji, Avstriji, Če-
škoslovaški in posebno na Poljskem. Kar
se je dogajalo na Poljskem, je zaprepastilo
ves svet. Vsem je postalo očitno, da ima-
jo mehanizirane armade strašno moč. Iz-
vedle so bliskovite manevre, nepričakovano
s strani napadale Poljake in jim zada-
jale hude udarce. Pri tej priliki se je poka-
zalo, da so tanki iz leta 1939 neprimerno
boljši od onih iz leta 1918. Taka razlika je
med njimi in nespretnimi strašili iz pre-
tekle vojne, kakor med današnjimi letali
in tistimi na koncu pretekle vojne, ki so
bila sestavljena iz žice in platna. Glavna
razlika med sodanjimi tanki in tanki iz
pretekle vojne je v povečani brzini in v
boljši oborožitvi. Danes se lahko tank pre-
mika z brzo 20 do 30 milj na uro, medtem
ko so v svetovni vojni prešli v tem času
komaj 3 do 4 milje. Najnovejši tanki pa
lahko na dobrih cestah prevozijo do 80
milj na uro.

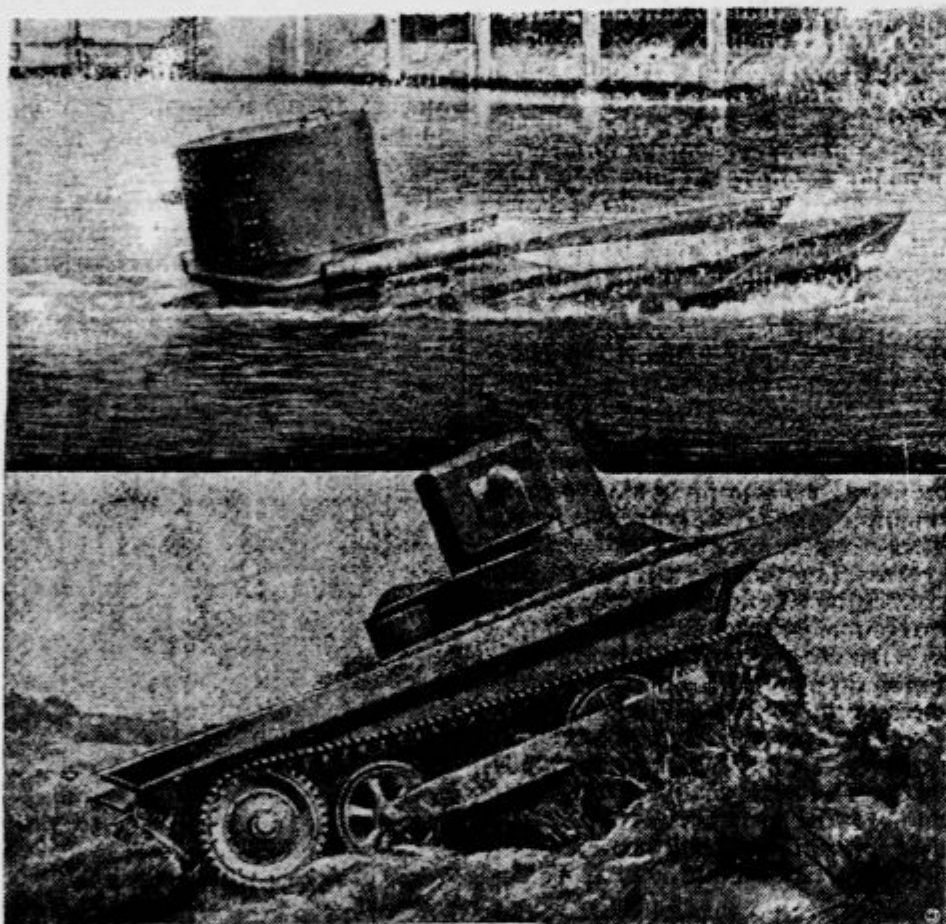
Nemški tanki na Poljskem so vozili z
veliko hitrostjo in prihajali globoko v so-
vražnikovo zaledje. Prevzeli so nalogo, ki
jo je prej imela konjenica. Brzini svojih
tankov in letalstvu se morajo Nemci za-
hvaliti, da so tako hitro premagali poljsko
vojsko. V pozicijski vojni ima tank še ved-
no isto vlogo kakor jo je imel leta 1916,
ko so ga prvič uporabili Angleži. Njegova
naloge je, da prežene strojne puške z nji-
hovih položajev in utre pot pehoti.

Uporaba tankov pri napadu je različna.
Nemci n. pr. nikdar ne uporabljajo manj-
ših enot od tankovske brigade, to je okoli
400 do 450 tankov. Francozi so imeli raz-
porejeno na vsako miljo fronte po 100 tan-
kov. Tudi Zedinjene države so imele ta si-
stem, a so ga pozneje opustile in dodelile
tanke drugim edincim, tako kakor je v
nekaterih vojskah dodeljeno letalstvu.

Tankovski napad zahteva veliko ofenzi-
vo, ki je naperjena proti neki zelo važni
točki, ki v resnici zasluži velik napor.
Oglejmo si primer nemškega napada s tan-
ki. Sklenjeno je, da se izvede ofenziva na
50 milj široki fronti. Tanki so morali iz-
vesti napad na 12 milj širokem odseku te
fronte. To zahteva ogromno množino tan-
kov, najmanj 10 oklopnih divizij, kar zna-
ša 4000 tankov. Ker pa je 12 milj preširok
prostor za opazovanje, si oglejmo samo del
tega bojišča v širini pol milje. Vse se do-
gaja v meglenem jutru. Celu noč so tanki
prihajali na bojišče. Letala so namenoma
zagluševala ropot njihovih motorjev. Po-
veljniki tankovskih edinic proučujejo kar-
te. Prejšnji dan so nekateri od njih leteli
nad fronto in zaznamovali vse kraje, kjer
so izkopane protitankovske jame, kjer je

nepreohodno zemljišče ali drevje, ki je pre-
več debelo in bi ga tank ne mogel podreti.
Izberejo tisti del fronte, na katerem ima-
jo tanki največ izgleda za uspeh. Počas se
začne premikati proti svojim položajem.
Nemška artiljerija bombardira postojanke
sovražnega topništva in protitankovskih to-
pov. Tista mesta, kjer mislijo, da se naha-
jajo sovražne opazovalnice, zasujejo z gra-
natami, polnimi dima. Nemška letala se
dvignejo, za njimi pa se začne pomikati
tanki. Oglejmo si zdaj boj na našem pol
milje širokem odseku.

Tanki so podobni bubam, ki se neverjot-
no hitro premikajo. Tako nizki so, da je
težko streljati nanje. Z brzino 15 milj na
uro hite med bregovi in na valovitem zem-
ljišču se bolj znajdejo kakor pehota. Na
našem odseku se vali približno 25 tankov
v razdalji 50 metrov drug od drugega. Dvi-
gajo oblake prahu, ki se meša s topovskim
dimom. Tanki so srednje velikosti, vsak
ima po 15 do 20 ton in imajo dovolj mo-
čan oklep, da ga krogle iz strojnih pušk
ne morejo prebiti. Eden ali dva tanka sta
bila zadeta od protitankovskega topa. Tre-
tji je naletel na minsko polje in zletel v
zrak, četrtega je zadela velika bomba in
ga uničila. Te izgube so bile že v naprej
predvidene, ker jih ni mogoče preprečiti.
Ostali tanki vozijo naprej ne ciziraje se na

Carri d'assalto anfibi — Tanki dvoživke, ki jih uporabljajo za prehod čez vodo

izgube, na gnezda strojnih pušk, na napade
pohotnih oddelkov, in na ogenj iz protitan-
kovskih topov. Prvi val tankov si krči pot
do položajev sovražne artiljerije, ki ima
svoje položaje dve do tri milje za prvimi
črtami. V 10 minutah so tanki tam. Oba-
čajo se kakor pobesnele bube in s svojo
težo gazijo sovražne zaščitne položaje med-
tem ko iz strojnih pušk streljajo na mo-
štvo, s topovi pa uničujejo sovražna oro-
žja.

Medtem prihaja drugi val tankov in se
pomika naravnost proti sovražnim proti-
tankovskim topovom. Prav tako napadajo
kakor prvi, samo na drugem kraju. Ta drugi
val je uničil protitankovske topove. Tretji
val mora onesposobiti gnezda strojnih pušk
To so že lahki tanki po šest, osem in 10
ton. Premikajo se z večjo brzo in opazo-
valec dobi skoraj omotico, ko gleda, kako
se kakor nori vrte na enem mestu. Takoj
za njimi prihaja pehota. Tedaj se tanki
uvrste v kolone in hitro vračajo v zaledje.
Mudi so jim na odročena mesta, kjer se
lahko skrijejo in ozdravijo svoje rane. Pot,
po kateri se vračajo, je bila določena že

pred napadom, tako da ne bi tanki pri po-
vratku prizadejali izgub svoji pehoti. Pro-
stor za parkiranje je tako večje izbran, da
ga je zelo težko izslediti.

Ze prihajajo novi tanki prav tako v treh
valovih, kakor smo to malo prej videli.
Pomikajo se proti drugi sovražnikovi ob-
rambni črti, 10 milj oddaljeni za prvo.
Medtem ko si sovražnik še ni opomogel od
prvega udarca, že prihaja drugi še straš-
nejši. Na tistem delu fronte, na katerem
so napadali tanki, so Nemci poslali v boj
600 bombarderjev in 500 padalnih letal.
To pomeni, da je na odseku pol milje na-
padalo 90 letal.

20tonski tanki imajo 5 strojnih pušk ka-
libra 37 mm. Njihova posadka je obložena
v približno take oblike kakor mehaniki po
garažah. Na glavi imajo šlemo, da si ne
razbijejo glave v tem premikajočem se pe-
klu, ki se trese in skače gori in dol po
valovitem zemljišču. Posadka je stisnjena v
majhnem prostoru, kjer vlada strašna vro-
čina. Razgled ima zelo slab. Za primer vze-
mimo s črno barvo premazana okna oseb-
nega avtomobila, ki ima samo na spred-
njem steklu 6x2 cm široko odprtino. So-
fer tanka mora rokovati z dvema krmilo-
ma in še z različnimi drugimi instrumenti.
Hrup motorja je tak, da lahko sliši še stre-
ljanje. Poveljnik tanka, ki sedi v opazo-
valnem stolpu za njim, mu daje smer kre-
tanja z udarcem roke po njegovi desni ali
levi rami. Kadar pa poveljnik strelja, te-
daj z nogami kaže vozniku smer vožnje.
Poveljnik stalno gleda na teleskop, na uše-
sih pa ima radijske slušalke, da se med na-
padom lahko sporazumeva z letali, artilje-
rijskimi postojankami in s sosednimi tan-
ki. Preden se začne napad, ogledniška le-
tala sporoče vse podatke o pasivni sovra-
znikovi obrambi: o jeklenih tračnicah, na-
vpično z betonsko podlago utrjenih v zem-
lji, o 1.25 do 2 m visokih jeklenih in be-
tonskih piramidah, o brzovojnih drogovi-
h, ki so zabiti globoko v zemljo, in o pose-
kanem drevju. V zadnjem trenutku dobi
poveljnik poročilo o minskih poljih in pro-
titankovskih jamah, ki so 1 do 1.25 m glo-
boke. Ognja iz strojnih pušk se tank ne
boji, razen v primeru, če bi krogla zadela
okno, skozi katerega gleda sofer. Hud tan-
kov sovražnik pa je protitankovski top, ki
je lahko pokreten in dobro strelja. V eni
minuti more oddati 15 strelcev. Krogla ka-
libra 3.75 cm leti z brzo 1800 milj na uro

no ustvarjajo nove vrste orožja. To pa ni
točno. Preizkušajo in izpopolnjujejo se le
novi načini uporabe že znanih vrst oro-
žja. Proti tankom doslej še niso našli učin-
kovite obrambe. Morda se bo komu to po-
srečilo v nadaljnjem poteku sedanje vojne.

Toda demokracijam to ne bo uspelo in po-
tem bodo morale priznati, da so naredile
v svetovni vojni usodno napako, ko so po-
slele v boj tank. Sedanja vojna daje namreč
vse prednosti in vsi korist te iznajdbe
osnima državama.

I fantini italiani all'assalto coperti dai carri d'assalto — Italijanska pehota napada pod zaščito tankov

Po dolini Strume do Soluna

Pokrajina ne kaže dosti sledov hudih bojev, ki so tod divjali

Skozi zeleno grmičasto pokrajino vodi
ravna gladka cesta proti jugu. Vozimo
se po njej proti Grčiji, nekaj dni kasneje,
ko se vdale Atene. Kako je te kraje
prizadela vojna? S snegom pokrite vr-
hove pogorja Rile obdajajo megle. Na
oslih jezdijsko mimo nas kmetje. Polno
naloženi vozovi z balami tobaka vzdigujejo
oblake prahu. Na obeh straneh ceste šumi
liste vitkih jagnedi. Na mnogih krajih po
polju se zasvetlika voda med rižnimi na-
sadi. V dolini Strume, ob šumici, divji
vodi teče cesta gori in dol v ostrih za-
vojih nad prepadi. Nad nami pripeka za-
reče sonce, nebo je brez oblakov. Na me-
ji Makedonije nas ustavi stroga kontrola,
ker ne sme noben civilist prekoračiti me-
je. Hitro pregleda listine, ki nas opravi-
čujejo za kratko bivanje v Grčiji. Od-
prli so zapornico in odbrzeli smo dalje
proti jugu.

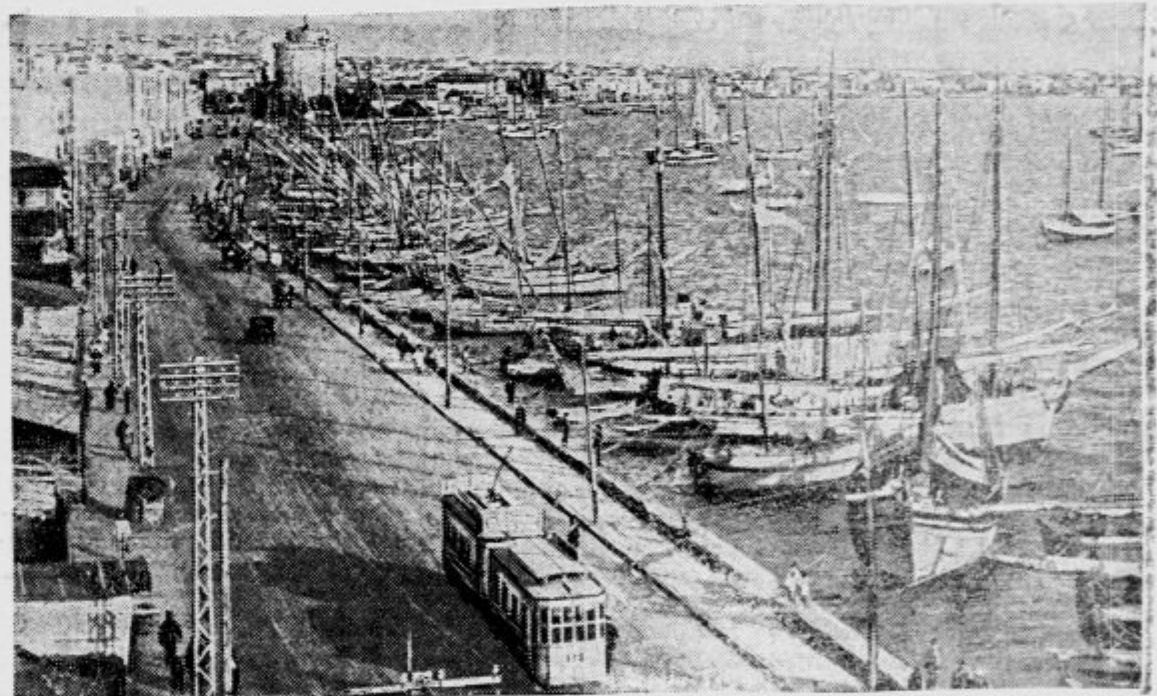
Takoj za mejo se začnejo znana Me-
tasasova črta. O njej so mislili, da je
neraznoliva in nezavzetna. Na vsakem kri-
žopju in na vsaki skali je tu pred nekaj
tedni kosila smrt. Tu so si nemški oklo-
pi oddelek priborili prehod. Gozdni grči
so na gosto posejani z utrdbami. Razde-
jane so in prav dobro se jih vidi v ze-
lenem ozadju. Čez protitankovske pasti
na cestah so položene brvi, v grmičju pa
se pasejo ovce. Razstreljen železniški
most leži globoko v strugi zelene Strume.

Na nadaljnjem potu se dolina odpre
v široko rodovitno ravnino. Nikjer ni vi-
diti hiše ali človeške naselbine. Nad nami
krožijo štorilke. Polja so vse naokoli ka-
kor rdeče preproge, znamenje, da so tu
velikanski makovi nasadi. V zeleno ravn-
nico, ki ima videz lepo negovanega vrta,
se spuščajo obronki Rodopskega pogorja.
Pot vodi mimo vinogradov. Hiše prvega
selišča, ki ga ugledamo, se zde kakor
prilepljene na skalo. Na prvem križišču
opominja velika tabla z napisom: »Vozite
previdno, ker je polno ovinkov do So-
luna.« Nasproti nam prihajajo Makedonci.
Posamezni ali v večjih skupinah se
odpravljajo v svoje rojstne vasi, potem
ko so bili odpušteni iz vojske. Dohitimo
dolgo nemško avtomobilsko kolono, ki se
previdno vzpenja na sedlo. Vojne potreb-

vespovod v Evropi. Ob 9. zvečer se v
olunu zapirajo vsi gostinski obrati in
noben Grk ne sme biti po tem času na
cesti. Zato je imelo mesto zvečer, ko smo
prišli k morju, popolnoma zapuščen videz.
Bele vile na obalni promenadi s
svojimi značilnimi malimi balkoni in vi-
sokimi ozkimi okni niso propuščale no-
benega svetlobnega pramenčka. Mesec je
svojo svetlobo dajal mestu praviljen
videz. Razen enakomernega udarjanja va-
lov ob obalo in oddaljenih korakov stra-
znika ni bilo slišati ničesar.

Zjutraj je že na vse zgodaj sonce pri-
kukalo skozi žaluzije na oknih. Pogled
na cesto pa je pričal, da se je mesto kljub
zgodnji uri že popolnoma prebudilo. Člo-
vek dobi vtis, da je tu izvor ropota, vo-
njav, barv in prometa. Nasproti hotela
prodaja trgovec kos linoleja. Ogledovanje
in pogajanje za ceno pa se ne vrši v tr-
govini ampak kar na cesti. Bliskovito raz-
vije preprogo in z njo zapre vso cestno
širino. S pomočjo glasa ponuja svoje
blago. Za čas zastane ves promet, toda
nič se zaradi tega ne razburja. Komur
se mudi, zavije v stransko ulico ali pa si
ob robu hiš utre pot naprej. Takoj dobi
človek vtis, da se v Solunu razvija živ-
ljenje večidel na ulici. Na obali je še po-
sebnost živahno. Vseprek postajajo ali leže
grški vojaki, ki čakajo, da se odpeljejo
domov. Za vsak ribiški čoln, ki drži vo-
do, se vname srdit boj. Vsakdo skuša
dobiti zase mesto, toda to se posreči le
redkim, ostali pa morajo čakati dalje.
Tudi trgovina je na obali živahna. Otroci
ponujajo umazane vodiče po Solunu, mož-
je pa prodajati zapestnice, pasove, bom-
bone, prstane in vse mogoče podobne re-
či.

Popoldne se odpeljemo do poletnega
gradiča grškega kralja. Od vsega oseb-
ja je tu samo še dvorni maršal. Golorok
se spreha po rožnem vrtu. Popolnoma
se je posvetil gojenju cvetlic in skuša na-
domestiti pobeglega vrtnarja. V Atenah
so pozabili nanj in že več mesecev ni
prejel plače. Vprašali smo ga po kralju,
toda mož je molčal in grenak nasmeh mu
je ležal na ustih. Videlo se je, da seda-
njega toka časa ne more razumeti.

Il porto di Salonico — Solunsko pristanišče

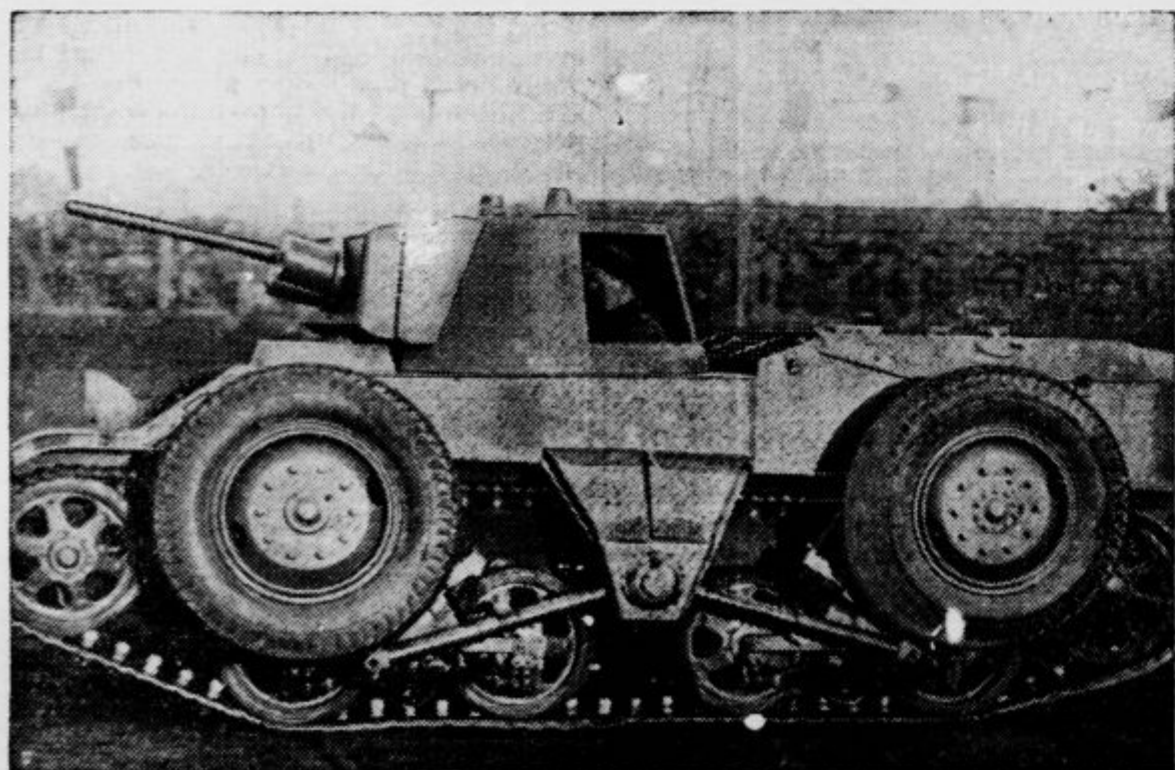
šine proti jugu za prodirajočo armado.
Na vozovih stoje, leže ali se zanje obe-
šajo Makedonci in Grki, ki jim je nem-
ška vrhovna komanda dovolila povratek
v rojstne kraje. Tudi mi smo naložili dvo-
jico in njihovi zadovoljni obrazi so izpri-
čali več hvaležnosti, kakor bi jo mogle
besede. Po približno enourni vožnji je
eden od dvojice izpregovoril prvo in edi-
no besedo na naši skupni vožnji. Nas pa
z njo vzmernil in še bolj povečal našo
pozornost. Mož je z roko pokazal na od-
daljen, z oblaki obkrožen vrh in povedal,
a je to Olimp — dom bogov.

Pozno popoldne so se nam pokazali ob-
risi velikega mesta ob morju: Soluna. Cesta,
ki vodi proti temu važnemu pristani-
šču, je orientalsko pestra in ob njej se
vrste nizke revne hišice. Težko smo pri-
čakovali, da vidimo življenje južnega me-
sta. Cesta se je razširila in začelo se je
pravo mesto. Zavijemo proti pristanišču,
tamor se pripeljemo po širokih, lepih ce-
stah, na obeh straneh obdanih s trevi-
nami. Pred kavarnami sede gostje drug
pri drugem. Moški so pokriti. Na križi-
šču urejajo promet nemški in grški stra-
žniki. Hotel, v katerem smo se nastanili,
je po zunanosti in po notranji opre-
mi takim hišam, ki jih lahko najdemo

Soluna vojna ni mnogo prizadela. Vid-
na so le majhna razdejavanja. V pristanišču
se zibljejo številni parniki in jadrnice.
Ljudje so nasproti okupacijskim vojskam
prijazni. Pazno prebirajo razglose, ki jih
je polno nalepljenih po hišah in jih po-
tem v glasnem razgovoru komentirajo.

»Nu, nu, Rudl, ko sem šla noter, še nisi imel brade!« (Everybody's weekly)

Carri d'assalto svedesi — Tanki švedske vojske